

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Qualis, & quanta sit iuramenti promissoria obligatio. Punct. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

debet solvere perituras, & actionem, omnemque conventionis commodum amittere. Sic alius relatis Couarr. *supra*. Et probatur ex d. *lege si quis maior, Codice de transactionibus*. Si vero perituras fuerit assertorium, puniri debet pena criminis felonatus; eaque de causa perituras ad tempus exulat. Vt constat ex lege *vltima ff. de crimine felonatus*.

4 Dico quarto, testis falsum testimonium in iudicio dicens, vel veritatem negans, ex quo proximo damnus prouenit, falsi reus efficitur, vt eleganter probat Couarruias de *partu illa l. p. s. 7. num. 5.* & multis relatis tradit Farinacius *praxi 2. parte quest. 67. num. 20.* Augult. Barbosa *3. parte de potestate Episcopi allegat. 51. num. 24.* Puniri debent constituta contra eum accusatione, vt clericus sit, de positione & reclusionem in monasterium, vt ibi penitentiam agat iuxta *cap. si Episcopus 50. distinctione*. Et de pena depositionis habetur expressè, *cap. Presbyter 81. distinctione*, & in capite cum non ab homine, de iudiciis. Quod vero hæc depositio possit esse perpetua, probat *supradictum caput si Episcopus, & cap. peruenit de falsis iuribus*. Vt autem à iudice depositio perpetua imponatur, grauissimum debet esse perituras, & satis proximo nocuum, vt rectè affirmat Suarez *como 2. de Religione tractatu 4. lib. 3. cap. 20. num. 20.* Si vero perituras testis facularis sit, & liber, puniri debet pena deportationis, & omnia eius bona publicari, si feruus morti est tradendus, habetur, *lege 1. s. vlt. ff. de falsis. & lege 13. titul. 8. lib. 2. fori*. Quod si in causa capitali falsum dixerit aduersus reum, puniendus est eadem pena, qua reus puniretur, si criminis convictus foret. Ita expressè multis citatis Couarruias de *falsis 1. parte §. 7. num. 6.* probatque eleganter *lex 81. Tauri*. Verum si iudex circa accusationem teitem de falsitate conuincat, non ordinaria pena, sed arbitraria puniri debet. Probaturque *lex vltima tit. 16. partia 3. conlentic Couarruias supra*. Præterea in *lege 3. tit. de falsis lib. 4. fori*, caueatur. Vt testi falsum dicenti testimonium in quacumque causa, siue criminali, siue civili extrahatur quinta pars denarium quam legem, ait Couarr. *num. 6.* in praxi esse admissam, siue iud. x ex officio procedat; siue ad accusationem alicuius. Qui vero ad dicendum falsum testimonium, alium induerit, vel dono, numerum, vel corruptum eadem pena falsi testis puniri debet. Vt habetur *leg. 1. titul. de falsitate. & lege 1. regia titul. 7. partia 7.* Quod tamen intelligo, si effectus sit subleuatus. Hoc est, si de facto factum iuratur inductus. Non tamen obinde causam amittere. Siquidem i. tantum ius litis, & causæ perdit, qui factum committit circa acta causæ, non qui circa testes ipsos, aliave instrumenta, quæ ad causæ acta non pertinent. Sic Couarr. de *partu, l. parte §. 7. num. 6.* circa finem cum Barolo, Alexandro. Iafon. Decio & aliis, probatque ex *lege in fraudem §. quartus ff. de iure fidei*.

5 Dico quinto, Vltra dictas penas, potissima periturius pena est reputa à testificando in iudicio. Sic habetur *cap. quicumque 6. quest. 1. ibi*. Forum testimonium infirmetur & *cap. non potest 2. quest. 7. & in capite testimonium de resibus*. Dicitur ille repellendum, etiam emendatus sit: Ratio est. Quia ex quo semel quis peccauit, præsumitur semper peccaturus. Sic Suarez *tom. 2. de Religione lib. 3. de Iuramento cap. 3. num. 5. & omnes*. Non tamen ipse perituras tenetur se abstinere. Quia nulli est cautum. Nam licet in *cap. paruulus 22. q. 5.* Dicitur, qui semel peccatus fuerit, nec testis sit post hoc, neque ad Sacramentum accedat, neque in sua causa, vel alterius iurator existat, non inde inferatur esse ipso iure repulsum; sed debere repelli. Vt tradit Suarez *loco allegato*. Vnde si de facto admittatur, eius testimonium non est irritum, quouique per sententiam repellatur, & inhabilis ad testificandum declaretur.

6 Sed inquires quale perituras debet esse, ob quod perituras repelli potest à testificando in iudicio? Respondet Syluest. verbo *Iuramentum 2. q. 3. Azor. como 1. instit. moral. lib. 11. cap. 11. q. 6. Valencia, 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 2. dist. 3. col. 4.* sufficere perituras notorium notorietate facti, in quo euident sit dixisse aliquem verba iurandi falso cum vera deliberatione, & cognitione. Suarez *verò lib. 3. de Iuramento, cap. 20. num. 20.* Affirmat sufficere perituras in iudicio, vel in solemnibus pacto & promissione, vel certè publicam infamiam, quod talis homo solet peccare. Ratio esse potest. Quia in dictis textibus non signatur perituras ob quod perituras debeat repelli. Cum ergo perituras notorium notorietate facti grauissimum sit; debet hunc effectum habere. Verum Sanchez *lib. 3. de Iuramento cap. 7. n. 5.* censet non satis esse, quod ibet perituras ad repellendum perituras à testimonio ferendo, sed debere perituras de illo perituras conuincit, & in iudicio damnari; & ex alia parte non debet esse perituras iniuria vel metu extortum. aut reo in iudicio de propria causa commissum. Cuius sententia sunt Archidiaconus, Sotus, Arag. Tabiena & alij ab eodem Sanchez relati.

Ego verò dicendum existimo, necessariò requiri, & sufficere perituras absque iniuria extortum sed proximo nocuum in iudicio probatum; tamen de illo lata non sit sententia. *Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 11.*

Nam licet perituras vsque condemnatur non sit infamis infamia iuris, est tamen facti; ob quam infamiam, si à perituras oratur, à testificatione repellitur in omni causa, vt diximus hæc dispositione *punct. 3.* & videtur expressè tradi illo *capite testimonium testibus*, ibi. Si verò de crimine sit emendatus vt cum non comiterur infamia non est in causa ciuili; vel etiam cum de crimine ciuilitèr agitur (præterquam pro reatu perituri) repellendus. Et ergo propter perituras probatum etiam cum non comiterur infamia, quod idem est, ac si dicatur; etiam emendatus non sit; à testimonio in causa ciuili, vel etiam dom de crimine ciuilitèr agitur, & à fortiori si criminaliter agatur, repellendum. Tandem aduerte quando in *cap. paruuli*, interdicitur perituras etiam in sua causa ad iurandum admitti, intelligi debere, de Iuramento purgationis, ita vt à suspitione contra se orta nequeat se proprio Iuramento purgare. Item intelligi debere de omni Iuramento sibi vtili; scilicet de oneroso, vt est Iuramentum calumnia & fidelitatis. Ita tradit Glossa in d. e. *paruuli 22. q. 5. Suar. lib. 3. de Iuramento c. 20. num. 5. Sanchez lib. 3. cap. 3. num. 5.*

DISPUTATIO II.

De Iuramenti promissorij Obligatione & Firmitate.

PUNCTVM I.

Qualis & quanta sit Iuramenti promissorij obligatio.

SVMMARIVM.

- 1 In Iuramento promissorio, & obligatio voti & Iuramenti sepe reperitur, & quando hoc contingat.
- 2 In promissionibus humanis iuratis obligatio iustitia non nascitur ex vi Iuramenti.
- 3 In Iuramento de re futura facienda in honorem Dei, esto regulariter votum intercedat, aliquando cessare votum potest.
- 4 Quoties Iuramentum cum promissione valida coniungitur, duplex peccatum committitur in eius violatione, & relictionis & iustitia.
- 5 An sit maior obligatio Iuramenti quam voti.

1 LIQUANDO in Iuramento promissorio reperitur obligatio voti simul cum Iuramento; aliquando cessat hæc voti obligatio. Si enim Iuramentum constituit promissionem Deo factam in tali Iuramento est obligatio voti, & Iuramenti. Vt si sub Iuramento promittas Deo castitatem vel religionis ingressum, hæc promissio iurata & obligationem voti & Iuramenti habet. Vna enim obligatio ab alia est distincta. Potes namque promittere Deo castitatem absque Iuramento, & ex tali promissione, obligatione voti, non Iuramenti tenebris. Si autem hanc promissionem Iuramento firmes, vinculum Iuramenti addis. Sunt igitur hæc vincula distincta & compatible. Aliquando vero in Iuramento cessat obligatio voti, vt contingit in omnibus promissionibus homini factis Iuramento confirmatis, in quibus sola obligatio Iuramenti, non voti reperitur, in his omnes conueniant.

2 An verò in his promissionibus iuratis obligatio iustitiæ insit? Breuiter respondeo, ex vi & natura Iuramenti non induci; induci autem ex vi promissionis, quoties Iuramentum promissioni aliâ valde adicitur, vel ex iuris dispositione, si factum Iuramento promissio aliâ inualida firma reddatur. Ratio est manifesta. Quia Iuramentum ex natura sua solum habet diuino testimonio rem præsentem vel futuram confirmare. Ergo solum inducit religionis obligationem, non iustitiæ. Aliâ si vi sua obligationem iustitiæ induceret in omnibus Iuramentis eam haberet, tamen dolo & fraude essent extorta. Siquidem in ipsis est vera & aduata ratio Iuramenti, illi usque obligatio. Restat ergo vt solum ex promissione cui adicitur Iuramentum, vel ex iuris dispositione hæc obligatio iustitiæ in promissionibus homini factis, & Iuramento confirmatis nascatur. Et ita tenent alij relatis Suarez *tom. 2. de Religione lib. 2. de Iuramento, c. 13. n. 23. Thom. Sanchez, lib. 3. summa cap. 12. num. 3. Basilius Legionensis lib. 12. de sponsalibus cap. 8. n. 5.* optime Viquez *de testamentis cap. 3. diuiso 2. num. 22. & sequentibus*.

3 Sed est dubium an in Iuramento de re futura facienda in honorem Dei, semper vinculum voti reperitur.

Respondeo regulariter loquendo repetiri. Quia sic iuramentum Deo faciendum promittit, si tamen expresse velit non promittere, sed solum proponere, & illud propositum de re faciendum, firmat iuramento, ut verè firmare potest, solo iuramenti vinculo, & non voto tenebitur. Sic Suarez *top.* 2. de Religione lib. 2. de Iuramento cap. 2. in fine. Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 9. num. 5. & lib. 8. de matrimonio, disp. 13. num. 4. Lessius lib. 2. de iustitia, cap. 42. dub. 11. num. 53. Quocumque tamen modo iuramentum præstas, siue cum solo proposito, obligaris verum facere iuramentum. Sic relati Doctores. Et confirmat aperte *lex non erit* 5. ff. de iureiurando, ibi. Dato iureiurando, non aliud queritur, quam an iuratum sit? Remissa questione an debeat quasi satis probatum sit (scilicet debet) iureiurando. Idem colligitur ex cap. *debitores*, de iureiurando. Vbi iuramentum soluendi vsuras obligat iuramentum ad eam solutionem tamen promissio nulla sit. Obligatio ergo iuramenti à promissione non pendet.

Hæc autem obligatio iuramenti ex suo genere grauis est, solumque limitari potest ex leuitate materiæ promissæ; pertinentque ad virtutem religionis, non solum quando iuramentum cum voto coniungitur, sed etiam quando coniungitur cum promissione homini facta; siquidem in honorem Dei credit, ut talis promissio iuramento vallata executioni mandetur. Sic Suar. *tom. 2. de Religione lib. 2. cap. 4. n. 1.* Sanch. lib. 3. cap. 9. num. 9. & alij apud ipsos.

4 Est tamen maximè aduertendum. Quoties iuramentum cum promissione valida coniungitur, duplex peccatum committi in eius violatione. Aliud aduersus religionem iuramenti. Aliud aduersus obligationem nam ex promissione. Nam valida promissio homini facta inducit obligationem iustitiæ, vel fidelitatis: Si Deo facta inducit obligationem voti. Violans ergo promissum iuratum, duplicis culpæ reus est. Sic Sanch. lib. 7. de matrimonio, disput. 27. n. 26. & lib. 9. disp. 15. n. 6. & lib. 3. in Decalog. c. 9. n. 8.

Sed inquires: an maior sit obligatio Iuramenti, quam voti? Breuiter respondeo, comparationem faciendam esse de iuramento, quod votum non includit cum voto; & sic comparatum existimo probabilius cum D. Thom. 2. 2. quæst. 89. art. 8. minorem esse obligationem ortam ex Iuramento, quam ex voto. Moueor, quia in Iuramento promissorio solum diuina auctoritas adducitur ut secutiur promissio reddatur, in voto autem ipsi diuinæ auctoritati sit promissio. Videris ergo ex voto efficacius obligari quam ex Iuramento. Quod exemplo vulgari confirmari potest. Si enim cum Rege inires pactum, ipse te obligat, grauiorem iniuriam ei irrogares violando pactum, quam si in eius præsentia, & sub eius auctoritate promissum alteri transgressus fuisses. Nam in violatione pacti cum Rege iniuri directè persona Regis offenditur; non æquè in violatione pacti cum tertio iniuri sub eius auctoritate; sic dicendum videtur in Iuramento, & in voto.

PUNCTVM II.

Vtrum Iuramentum dolosè præstitum obligationem inducat.

SUMMARIVM.

- 1 Carere animo implendi promissum non obstat obligationi iuramenti.
- 2 Carere animo iurandi, aliquibus placet inducere obligationem etiam ex religione; sed contrarium verius est.
- 3 Si dolus sit in verbis, obligationem contrahis secundum quem iuras.
- 4 Explicatur textus in cap. quacunque arte. 22. quæst. 5. num. 4.
- 5 Explicatur *lex regia* 27. tit. 11. partita 3. n. 5.
- 6 Quod si iurasti absque intentione te obligandi, plures censent te obligatum esse. Verius est, te non esse obligatum vi iuramenti, num. 6.
- 7 Fit satis fundamento contrario.

Diximus dolum interuenire posse in Iuramento; vel quia iurasti absque animo implendi rem promissam, vel absque animo iurandi, aut te obligandi, aut verbis amphibologicis.

1 Si dolus solum sit, quia iures animo implendi promissum, obligationi Iuramenti non obstat. Quia stare optime potest vera voluntas iurandi, & te obligandi, quin adsit animus exequendi obligationem. Nim licet satis controversum sit; an promissio possit esse absque animo exequendi rem promissam? at cum Iuramentum de futuro non petat necessario promissionem; consequenter non petit ad suam essentiam animum exequendi rem iuratum. Sic Suarez *tom. 2. de Religione, lib. 2.*

cap. 8. per totum Sanchez lib. 3. in Decalog. e. p. 10. num. 7. Lessius lib. 5. cap. 42. dub. 8. num. 41. Bouacina *tom. 2. disp. 4. punct. 7. q. 1. n. 5.*

2 Econtra si dolus sit in animo iurandi. Quia solum extrinsecus verba Iuramenti profert; carere tamen animo & voluntate innocandi Deum in tellem. Valentia 2. 2. disp. 6. quæst. 7. punct. 2. circa finem. Distinguit, si tibi Iuramentum rationabiliter petum est, obligaris illud implere ex vi religionis debitæ Iuramento; secus si irrationabiliter fuit petum. Rationem subdit Valentia. Quia præceptum religionis non solum obligat ad tuendum honorem diuinum efficiendo verum id, in cuius confirmationem diuinum testimonium inuocatum est; sed etiam id, quod rationabiliter ab aliis credi potest diuino testimonio esse confirmatum. Alioquin minueretur apud illos honor diuinus. Sed quoties rationabiliter Iuramentum expostulatur, creditur ab aliis, diuino testimonio rem confirmatam esse. Ergo ex religione obligatur sic iurans rem promissam exequi. Secus vero est cum irrationabiliter expostulatur Iuramentum. Quia tunc merito præsumere possunt iuramentum solo verbo tenus iurasse.

Verum hæc ratio solum probat adesse in sic iurante obligationem, exequendi promissum ob scandalum. Sed non probat, ex vi Iuramenti aliquam esse obligationem. Cum enim illa simulatio essentiam Iuramenti destruat, nequit illa destructa obligatio remanere. Tenebitur tamen sic iurans omne damnum, quod ex suo facto Iuramento prouenit, reparare. Quia nullam habuit causam ad sic fidè iurandum. Ita tenet Valentia 2. 2. disp. 6. quæst. 7. punct. 4. circa finem. Azor. 1. p. lib. 11. c. 4. q. 2. Sanchez lib. 3. sum. c. 10. à n. 11. Bouacina disp. 4. q. 1. punct. 7. n. 2.

3 Si verò dolus sit in vsu verborum; quia illis vsus est in alio sensu ab eo quem intelligit, sic Iuramentum præstas, obligationem Iuramenti contrahis secundum sensum quem iuras. Sic Couar. de pñis 1. p. S. 5. in principio. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 42. dub. 8. num. 44. Sanch. lib. 3. in Decalog. cap. 10. num. 11. Suarez lib. 2. de Iuramento cap. 8. à num. 5. Et probatur ex Textu in capite, *Humana aures*, 22. quæst. 5. Ibi humane aures talia verba nostra iudicant, quæ talia foris sonant, diuina verò iudicia talia foris audiunt, quæ ex intimis profertur. Ecce quia ratione coram Deo ex vi Iuramenti non est alia obligatio, nisi quatenus verba ex intimis profertur. Quodque clarus colligitur ex his, quæ subsequuntur. Nam Deus (inquit textus) non accipit Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, sed potius, sicut qui iurat, intelligit. Ratio etiam est manifesta: Nam Iuramentum, cuiusque obligatio non est abque intentione iurandi. Ergo si iurans solum habeat intentionem iurandi secundum sensum ab ipso intellectum, solum obligatur secundum illum, & non alium.

4 Sed obstat textus in cap. *Quacunque arte*. 22. quæst. 5. Vbi dicitur: quacunque arte verborum quisque iuret; Deus tamen, qui conscientia rellis est, ita hoc accipit, sicut ille, cui iuratur, intelligit. Est ergo decisio huius textus contraria supradictæ decisioni capituli, *Humane aures*.

Facile tamen respondebis si dicas, Deum accipere Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, intelligit, quoad affectum committendi culpam, non quoad affectum se obligandi, id est, accipit Iuramentum, sicut ille, cui iuratur, intelligit, vi culpa viterit in Iuramento, non vi iurans maneat obligatus, quæ explicatio comprobatur ex his, quæ statim subiungit textus, inquit enim, dupliciter peccare sic assumentem nomen Dei; tum quia in vanum assamit; tum quia proximum dolo capit. Loquitur ergo solum de peccato commisso in eo modo iurandi, non de obligatione inde subsecuta. Et ita explicat Suarez lib. 2. de Iuramento cap. 8. num. 10. Sanchez lib. 3. cap. 10. num. 13. Aliter verò respondere possumus cum Lessio lib. 2. cap. 42. n. 45. Iuramentum non obligare vi sua, & per se, nisi secundum mentem iurantis. At ratione damni vel scandalii secutiur, ait in foro externo obligare secundum mentem exigentis, quoties rationabiliter exigitur. Quia his rationibus spectans Deus accipit, sicut aliter intelligit. Siquidem intendit ne alteri causam damni aut scandalii præbeas Iuramentum dolosum non seruando.

5 Ex quibus explicare potes *legem regiam* 29. tit. 11. partita 3. Vbi dicitur, si el que da la iura, o el que la face metiere palabra engañosa; o dudosa; que nose deue entender fieras de la manera que la entendio aquel que no fizo el engaño. Explicare enim debes procedere in foro externo, in quo non intelliguntur verba, nisi secundum illius mentem, qui absque dolo processit, ut bene explicat ibi Gregorius Lopez, & Glossa in capite, hoc videtur, 22. quæst. in fine & licet ibi addatur. *No se puede excusar, que no sea per ende per iura.* Intelligi debet in foro externo, & quo ad præsumptionem. Sed casu quod omnis præsumptio cessaret; eo quod fallens fallaciam probaret; non tamen ob inde sequitur te obligandum non esse stare promissioni in sensu ab alio perceptæ, & tanquam peritium puniri posse. Vt in supradicta